

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zmieniony wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)”

[COM(2020) 447 – 2018-206-COD]

(2020/C 429/31)

Sprawozdawca generalny: **Krzysztof BALON**

Współsprawozdawca generalny: **Carlos Manuel TRINDADE**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 17/06/2020 Rada, 09/06/2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Decyzja Prezydium	09/06/2020
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia na sesji plenarnej	18/09/2020
Sesja plenarna nr	554
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	215/0/6

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Gospodarka, rynek pracy, systemy pomocy społecznej i ochrony zdrowia Unii Europejskiej doznały w wyniku pandemii COVID-19 głębokiego wstrząsu na niespotykaną dotąd skalę. Pandemia wiąże się z licznymi i ogromnymi wyzwaniami społecznymi, takimi jak pogłębianie się nierówności i szybki wzrost ubóstwa w wyniku utraty miejsc pracy oraz przewidywalny wzrost wykluczenia społecznego i zawodowego słabszych grup społecznych. Europa, która chce pozostać konkurencyjna w światowej gospodarce oraz chronić, szanować i wdrażać zasady Europejskiego filaru praw socjalnych (EFPS), musi odpowiednio dostosować swoją politykę gospodarczą i społeczną, zwłaszcza w czasach kryzysu. Aby sprostać tym wyzwaniom, Unia powinna podjąć odpowiednie działania, między innymi w odniesieniu do wieloletnich ram finansowych (WRF), w tym również Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+).

1.2 Na etapie odbudowy ważne jest zapewnienie spójnego wykorzystania różnych funduszy europejskich, aby uniknąć rozproszenia interwencji na szczeblu krajowym. Dlatego też EKES stanowczo opowiada się za umożliwieniem współfinansowania operacji EFS+ z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Ponadto wykorzystanie EFS+ do finansowania działań wspierających transformację ekologiczną i cyfrową powinno koncentrować się na podnoszeniu kwalifikacji i przekwalifikowywaniu jako uzupełnienie innych funduszy europejskich w kontekście WRF i Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

1.3 Rozporządzenie w sprawie EFS+ nie jest odpowiednio finansowane, aby można było sprostać potrzebom polityki spójności społecznej. Dlatego też EKES zdecydowanie sprzeciwia się zmniejszeniu ogólnej puli środków finansowych EFS+ na lata 2021–2027. Należy znieść obowiązkowy mechanizm realokacji środków z EFS+ i/lub EFRR do Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Należy utrzymać stopy współfinansowania z obecnych WRF.

1.4 EKES ponawia swój wniosek z poprzedniej opinii dotyczący przydziału 30 % wszystkich środków przeznaczonych na politykę spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na EFS+ oraz dodatkowo o przeznaczenie 30 % istniejących środków w ramach EFS+ na działania na rzecz włączenia społecznego. Ponieważ w zmienionym wniosku przewiduje się przeznaczenie 5 % środków na walkę z ubóstwem dzieci, propozycja ta stanowi niezbędne absolutne minimum. Jednocześnie EKES popiera zwiększenie do 15 % minimalnej puli środków przeznaczonych na włączenie młodzieży NEET. Należy uwzględnić wyższy odsetek kobiet wśród NEET w niektórych regionach UE poprzez konkretny przydział środków finansowych.

1.5 W świetle roli EFS+ we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych EKES zdecydowanie wzywa KE i państwa członkowskie do rozważenia bardziej odpowiedniego monitorowania sytuacji społecznej w ramach europejskiego semestru poprzez włączenie do niego wykazu uzgodnionych wskaźników mogących zapewnić wiarygodne i odpowiednie informacje na temat rozwoju sytuacji społecznej w UE. EKES przygotowuje w najbliższej przyszłości własną propozycję takiego wykazu.

1.6 Uznając ważną rolę gospodarki społecznej, w tym podmiotów świadczących usługi społeczne, w ramach wymiaru społecznego UE oraz zasadniczą rolę, którą odgrywa ona w czasie kryzysu i w okresie odbudowy, EKES ponawia swój postulat wyrażony w poprzedniej opinii⁽¹⁾, że wsparcie działań w zakresie gospodarki społecznej, w tym organizacji nienastawionych na zys świadczących wsparcie i usługi dla ludności, powinno stać się odrębnym celem szczegółowym EFS+.

1.7 W przypadku współfinansowania z EFS+ usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, rozporządzenie powinno stanowić, że usługi takie muszą spełniać kryteria powszechnego dostępu, wysokiej jakości i przystępności cenowej. W związku z usunięciem komponentu „Zdrowie” z EFS+ konieczne jest lepsze zdefiniowanie grupy docelowej, do której skierowane są zasoby przeznaczone na wspieranie opieki zdrowotnej oraz opieki długoterminowej na rzecz osób wymagających szczególnego traktowania. Ponadto za wyraźną grupę docelową EFS+ należy uznać rodziny i opiekunów nieformalnych, aby zapewnić tym grupom pełne wsparcie z myślą o reagowaniu na przyszłe wstrząsy.

1.8 Aby wspierać solidarność europejską, poważnie nadszarpniętą podczas obecnego kryzysu, potrzebne jest wydadne zwiększenie puli środków na projekty, sieci lub komponenty transnarodowe czy przekrojowe.

1.9 Mimo że EFS+ zawiera cel szczegółowy dotyczący integracji obywateli państw trzecich, EKES zaleca wprowadzenie motywu wyjaśniającego, że w prawodawstwie unijnym nie ma ograniczeń w dostępie uchodźców, osób ubiegających się o azyl i migrantów z państw trzecich do aktywnych środków lub do wsparcia społecznego. EKES wzywa państwa członkowskie do powstrzymania się od stosowania ograniczeń, które pogłębiają wykluczenie społeczne migrantów. Dotyczy to również innych słabszych grup takich jak mniejszości etniczne.

1.10 Ponadto ważniejsze niż kiedykolwiek jest pełne wdrożenie zasady partnerstwa z udziałem partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Niezbędnym warunkiem ku temu jest odpowiednie finansowanie budowania zdolności partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza ich sieci i federacji.

2. Wstęp

2.1 W dniu 30 maja 2018 r. KE przyjęła wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie EFS+⁽²⁾ odzwierciedlający dodatkowe wyzwania stojące przed UE – braki w zakresie umiejętności, niedostateczne osiągnięcia w dziedzinie aktywnej polityki rynku pracy i systemów edukacji, wyzwania wynikające z nowych technologii i nowych form pracy, niska mobilność zawodowa i wykluczenie społeczne. W dniu 17 października 2018 r. EKES uchwalił opinię dotyczącą tego wniosku, której główne treści pozostają nadal aktualne⁽³⁾. Odpowiadając na społeczne i gospodarcze konsekwencje pandemii COVID-19, KE przyjęła 28 maja 2020 r. zmieniony wniosek w sprawie EFS+⁽⁴⁾, do którego odnosi się niniejsza opinia sporządzona na wniosek KE z dnia 28 maja 2020 r. oraz Parlamentu Europejskiego (PE) z dnia 9 czerwca 2020 r.

2.2 Gospodarka, rynek pracy, systemy pomocy społecznej i ochrony zdrowia Unii Europejskiej doznały w wyniku pandemii COVID-19 głębokiego wstrząsu na niespotykaną dotąd skalę. Bezpośrednie i pośrednie skutki pandemii COVID-19 wywierają i będą nadal wywierać znaczny i szkodliwy wpływ na wszystkie państwa członkowskie, powodując nie tylko znaczny spadek produktu krajowego brutto w perspektywie krótkoterminowej, lecz także – zwłaszcza w perspektywie średnio- i długoterminowej – pogłębiać będą nierówności społeczne, zwiększać ubóstwo i bezrobocie, w tym osób młodych. Najważniejszym wyzwaniem będzie gwałtownie rosnące ubóstwo w wyniku między innymi utraty miejsc pracy oraz nowe rodzaje wykluczenia społecznego i zawodowego słabszych grup, w tym osób z niepełnosprawnościami, Romów i migrantów.

2.3 Z drugiej strony UE napotyka na trudności w sprostaniu wyzwaniom związanym ze wzrostem średniej długości życia, co tragicznie ilustruje liczba osób starszych umierających na COVID-19 w domach opieki w wielu państwach członkowskich. Mamy do czynienia nie tylko z problemami osób starszych, lecz również z kruchością solidarności międzypokoleniowej w Europie, co wymaga zdecydowanych działań na szczeblu unijnym i krajowym.

⁽¹⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 165

⁽²⁾ COM(2018) 382

⁽³⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 165

⁽⁴⁾ COM(2020) 447

2.4 Dalsze niedawne i bieżące zmiany sytuacji miały negatywny wpływ na – odczuwane zwłaszcza przez MŚP – wyzwania strukturalne wynikające z globalizacji gospodarki, zarządzania przepływami migracyjnymi i rosnącymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa, procesu przechodzenia na czystą energię, przemian technologicznych, starzejącej się siły roboczej oraz tych spowodowanych rosnącym niedopasowaniem umiejętności i siły roboczej do potrzeb rynku pracy w tych samych sektorach i regionach. Unia powinna być przygotowana do stawienia czoła bieżącym i przyszłym wyzwaniom poprzez inwestowanie w odpowiednie umiejętności na rzecz transformacji ekologicznej i cyfrowej, zapewnienie, by wzrost gospodarczy w większym stopniu sprzyjał włączeniu społecznemu dzięki usprawnieniu polityki zatrudnienia i polityki społecznej, a jednocześnie uwzględnienie zrównoważonego charakteru gospodarki i przemysłu. EKES z zadowoleniem przyjmuje wsparcie z EFS+ dla środków niezbędnych do osiągnięcia tych celów, co znalazło odzwierciedlenie w nowym motywie 14 wniosku.

2.5 Aby sprostać tym wyzwaniom, Unia powinna podjąć odpowiednie działania, między innymi poprzez dostosowanie WRF – w tym również EFS+ – do nowych warunków brzegowych.

2.6 Nawet w czasach kryzysu wszystkie zainteresowane strony na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym powinny przestrzegać zasad dobrego rządzenia i zasad państwa prawa przy planowaniu, wdrażaniu i ocenie operacji EFS+. Komisja Europejska powinna zapewnić, aby wnioski składane przez partnerów społecznych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego w ramach EFS+ były oceniane uczciwie na podstawie przejrzystych kryteriów. Ponadto ważniejsza niż kiedykolwiek jest obrona zasady partnerstwa oraz jej odpowiednie wdrożenie w oparciu o kodeks postępowania oraz z udziałem partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Niezbędnym warunkiem osiągnięcia tego jest odpowiednie finansowanie budowania zdolności partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym ich sieci i federacji.

2.7 EKES wyraża głębokie ubolewanie, że w tej zmienionej wersji rozporządzenia nie ma możliwości przeprowadzenia konsultacji z podmiotami zewnętrznymi. Argument dotyczący pilnego charakteru nie jest wystarczająco silny, aby uzasadnić brak poszanowania podstawowej zasady konsultacji z zainteresowanymi stronami w sprawie zmian tak ważnego rozporządzenia. EKES z zadowoleniem przyjmuje jednak informację, że prowadzone są konsultacje z państwami członkowskimi i Parlamentem Europejskim, co powinno doprowadzić do znacznej poprawy niektórych aspektów wniosku.

3. Najważniejsze aspekty zmienionego wniosku Komisji Europejskiej

3.1 Zwiększenie wymogów koncentracji tematycznej w odniesieniu do zatrudnienia ludzi młodych w związku z niebezpieczeństwem dramatycznie wysokiego bezrobocia wśród młodzieży i wzrostu odsetka młodzieży NEET (niekształcącej się, niepracującej ani nie szkolącej się): w państwach członkowskich, w których odsetek młodzieży NEET w grupie wiekowej 15–29 lat przekracza średnią UE, należy przydzielić co najmniej 15 % środków z EFS+ objętych zarządzaniem dzielonym (wobec 10 % w pierwotnej propozycji KE) na ukierunkowane działania i reformy strukturalne mające na celu wspieranie młodych ludzi.

3.2 Przeciwdziałanie ubóstwu wśród dzieci: KE proponuje włączyć motyw i artykuł dotyczący wymogu przyznania przez państwo członkowskie co najmniej 5 % środków z EFS+ objętych zarządzaniem dzielonym na przeciwdziałanie ubóstwu wśród dzieci.

3.3 Wspieranie transformacji ekologicznej i cyfrowej zgodnie ze strategią przemysłową UE ⁽⁵⁾: w związku z przyjęciem założenia, że po pandemii COVID-19 nastanie „nowa normalność”, pojawią się nowe modele w europejskich ekosystemach przemysłowych obejmujące nowe lokalne łańcuchy wartości, co będzie wymagało nowych umiejętności w odniesieniu do nowych rodzajów miejsc pracy.

3.4 Ścisłe przestrzeganie horyzontalnej zasady równości mężczyzn i kobiet przez wszystkie państwa członkowskie: w obliczu faktu, że skutki społeczno-gospodarcze pandemii COVID-19 w nieproporcjonalnie dużym stopniu obciążają kobiety.

3.5 Usunięcie komponentu „Zdrowie” z EFS+ przy jednoczesnym pozostawieniu przepisów wzywających do zapewnienia synergii i komplementarności działań między EFS+ a nowym programem UE w dziedzinie zdrowia wobec konieczności ścisłej koordynacji tych dwóch programów: w związku z propozycją KE ustanowienia znacznie wzmocnionego, odrębnego programu w dziedzinie zdrowia ⁽⁶⁾.

3.6 Zapewnienie w ramach prawnych polityki spójności mechanizmów, z których szybko można skorzystać w razie wystąpienia wyjątkowych okoliczności w następnym dziesięcioleciu: KE proponuje tymczasowe środki dotyczące wykorzystania EFS+ w odpowiedzi na wyjątkowe i nadzwyczajne okoliczności, obejmujące odstępstwa od niektórych przepisów w celu ułatwienia reagowania na takie okoliczności, jak na przykład rozszerzenie zakresu EFS+ o wsparcie dla

⁽⁵⁾ COM(2020) 102

⁽⁶⁾ COM(2020) 405

mechanizmów zmniejszonego wymiaru czasu pracy, które nie są połączone z aktywnymi środkami i dostępem do opieki zdrowotnej, w tym dla osób, które nie znajdują się w bezpośredniej trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, a także możliwość złagodzenia wymogów koncentracji tematycznej.

4. Postulaty EKES-u dotyczące proponowanej zmiany rozporządzenia

4.1 Europa, która chce utrzymać konkurencyjność w gospodarce światowej oraz zapewniać ochronę, poszanowanie i realizację praw zawartych w Europejskim Filarze Praw Socjalnych (EFPS), w szczególności wysokiej jakości miejsca pracy, kształcenie i szkolenia o dobrej jakości i powszechnie dostępne, równy dostęp do świadczeń zdrowotnych oraz do usług społecznych, włączenie społeczne oraz aktywne uczestnictwo w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami i innych słabszych grup, potrzebuje odpowiedniej korelacji polityki gospodarczej i społecznej, zwłaszcza w warunkach kryzysu.

4.2 Należy przy tym zająć się kwestią finansowania wymiaru społecznego Unii za pośrednictwem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i budżetu Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2021–2027, w tym EFS+. Dlatego też EKES stanowczo opowiada się za umożliwieniem współfinansowania operacji EFS+ z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

4.3 Ponadto wykorzystanie EFS+ do finansowania działań wspierających transformację ekologiczną i cyfrową powinno koncentrować się na podnoszeniu kwalifikacji i przekwalifikowywaniu jako uzupełnienie innych funduszy europejskich w kontekście WRF i Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Na etapie odbudowy ważne jest zapewnienie spójnego wykorzystania różnych funduszy europejskich, aby uniknąć rozproszenia interwencji na szczeblu krajowym.

4.4 EKES zdecydowanie przeciwstawia się obniżeniu łącznej puli środków finansowych przydzielonych EFS+ na lata 2021–2027 z planowanych uprzednio około 101 mld EUR (w cenach bieżących) na planowane obecnie około 97 mld EUR; obniżki tej nie usprawiedliwia usunięcie komponentu „Zdrowie” (na który planowano uprzednio około 413 mln EUR).

4.5 Może dojść do wydatnego zmniejszenia środków EFS+ w wyniku zastosowania art. 21a rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, w którym zobowiązuje się państwa członkowskie do realokacji od 1,5 EUR do 3 EUR z EFS+ /i/ lub EFRR na każde 1 EUR z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (do 20 % odnośnego funduszu). Dlatego też należy usunąć ten obowiązkowy mechanizm realokacji.

4.6 Proponowane zmniejszenie współfinansowania UE jest nie do zaakceptowania i byłoby trudne do przeprowadzenia w obecnych strukturach finansowania. Państwa członkowskie przekazują sporą część współfinansowania promotorom projektów. Zamiast generować dodatkowe finansowanie na poziomie krajowym niższe stopy współfinansowania stawiają organizacje realizujące projekty w trudnej sytuacji finansowej. Należy zatem utrzymać stopy współfinansowania z obecnego okresu finansowania.

4.7 EKES już w swojej poprzedniej opinii⁽⁷⁾ wezwał – mając na uwadze, że EFS+ jest głównym instrumentem finansowym służącym wdrażaniu EFPS – by na EFS+ przekazać 30 % wszystkich zasobów przeznaczonych na politykę spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, a ponadto, aby już w ramach EFS+ 30 % jego zasobów wydzielić na środki włączenia społecznego.

4.8 Ponadto EKES uważa, że skala wyzwań gospodarczych i społecznych w okresie po kryzysie związanym z pandemią COVID-19 wymaga zapewnienia zrównoważonego wykorzystania środków z EFS+ w całej Europie. W związku z tym EKES ponownie wyraża sprzeciw wobec wyeliminowania udziału minimalnego (wyznaczonego obecnie na poziomie 23,1 %) środków polityki spójności w ramach EFS+. Dodatkowe wsparcie dla regionów najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych obszarów, a także wsparcie dla mobilności siły roboczej stanowią jeden z celów EFS+ i są również ściśle powiązane z polityką spójności.

4.9 W sytuacji, w której w zmienionym wniosku przewiduje się wydzielenie 25 % środków na włączenie społeczne, a także 5 % środków na zwalczanie ubóstwa dzieci, żądanie alokacji 30 % środków na włączenie społeczne jest absolutnie niezbędnym minimum. Ponadto w zależności od konkretnej sytuacji na określonym terenie należy umożliwić alokację środków na zwalczanie ubóstwa dzieci przewyższającą 5 % (w ramach 30 % środków na włączenie społeczne). Operacje w zakresie zwalczania ubóstwa dzieci powinny być przy tym prowadzone zgodnie z zaleceniem Komisji z dnia 20 lutego 2013 r. „Inwestowanie w dzieci: przerwanie cyklu marginalizacji”⁽⁸⁾ i z uwzględnieniem studium wykonalności na temat gwarancji dla dzieci (sprawozdanie końcowe)⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 165

⁽⁸⁾ Dz.U. L 59 z 2013, s. 5

⁽⁹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1428&langId=pl>

4.10 EKES popiera zwiększenie minimalnej puli środków dla włączenia NEET do 15 %. Popiera także dążenie Komisji do promowania ukierunkowanych środków mających zwiększyć udział w rynku pracy młodych ludzi, w tym osób ze środowisk migracyjnych. Środki te powinny mieć na celu poprawę zdolności do zatrudnienia młodych ludzi o odpowiednich kwalifikacjach oraz zapewnienie ochrony socjalnej i zasięgu rokowań zbiorowych. Komitet zwraca przy tym uwagę na znacznie wyższe wskaźniki NEET dla kobiet w niektórych regionach Unii, co należy uwzględnić, przeznaczając odpowiednio wyższe środki zaadresowane szczególnie do kobiet oraz wspierając innowacyjne rozwiązania wynegocjowane na poziomie przedsiębiorstw mające na celu poprawę równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.

4.11 EKES pozytywnie odnosi się do koncentracji tematycznej, ponieważ zapewnia ona egzekwowanie przez państwa członkowskie priorytetów politycznych na szczeblu UE. Niemniej wzywa do połączenia koncentracji tematycznej z pewną elastycznością i autonomią państw członkowskich w dostosowywaniu zasobów, aby uniknąć obciążeń administracyjnych w zarządzaniu programami. Jeżeli jednak doprowadzi to do zmniejszenia wymogów koncentracji tematycznej w zakresie włączenia społecznego, EKES apeluje o środki towarzyszące, na przykład dopuszczenie stopy współfinansowania do 100 % dla działań związanych z tymi celami szczegółowymi.

4.12 Biorąc pod uwagę, że EFS+ dedykowany jest implementacji EFPS, należy w treści rozporządzenia o EFS+ uwzględnić plany wdrażania EFPS na poziomie unijnym i krajowym jako podstawowe dokumenty kierunkowe, z którymi powinny być zgodne umowy partnerstwa oraz programy operacyjne, i zapewnić monitorowanie tych planów w ramach semestru europejskiego. W związku z tym EKES zdecydowanie wzywa KE i państwa członkowskie do rozważenia bardziej odpowiedniego monitorowania sytuacji społecznej w ramach europejskiego semestru poprzez włączenie do niego wykazu uzgodnionych wskaźników mogących zapewnić wiarygodne i odpowiednie informacje na temat rozwoju sytuacji społecznej w UE. EKES przedstawił już swoją opinię⁽¹⁰⁾ na ten temat i zaapelował o nowe wskaźniki społeczne w ramach procesu europejskiego semestru z myślą o monitorowaniu wdrażania Europejskiego filaru praw socjalnych, a także o zalecenia dla poszczególnych krajów w dziedzinie socjalnej. Komitet przygotowuje w najbliższej przyszłości własną propozycję takiego wykazu środków. W tym celu KE powinna przygotować zasady i procedury weryfikacji korelacji projektów krajowych dokumentów programujących wydatki EFS+ 2021–2027 z zasadami EFPS (ramy dla polityki rynku pracy, edukacji i szkoleń powinny wyznaczać przede wszystkim zasady z rozdziałów I i II, natomiast ramy dla przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu powinny wyznaczać zasady z rozdziału III).

4.13 W ramach EFS+ nie uwzględnia się w wystarczającym stopniu aspektów okresu przejściowego, w którym obecnie żyjemy, takich jak: konieczność rozważenia – z wykorzystaniem dialogu społecznego i w ramach rokowań zbiorowych – strategii na rzecz skrócenia czasu pracy bez obniżania wynagrodzenia, lepsze godzenia życia zawodowego i rodzinnego, promowanie dobrowolnej pracy w niepełnym wymiarze godzin, nowe formy zatrudnienia, zwłaszcza w srebrnej gospodarce, gospodarce o obiegu zamkniętym i gospodarce społecznej, a także – bardziej ogólnie – redystrybucja pracy, która pozwala wszystkim pracować, prowadząc jednocześnie sensowne i zdrowe życie. EFS+ powinien wspierać partnerów społecznych i inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego w opracowywaniu tych strategii oraz w rozpowszechnianiu dobrych praktyk, a jednocześnie promować działania mające zachęcić państwa członkowskie do ich wdrożenia. Innym obszarem, w którym EFS+ mógłby być proaktywny i innowacyjny, jest wsparcie dla pracy społecznie użytecznej.

4.14 W przypadku współfinansowania z EFS+ usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym rozporządzenie powinno stanowić, że usługi takie muszą spełniać kryteria solidarności i przejrzystości oraz powszechnego dostępu, wysokiej jakości i przystępności cenowej zgodnie ze standardami wyznaczonymi w dobrowolnych europejskich ramach odniesienia na rzecz zapewniania jakości usług społecznych⁽¹¹⁾.

4.15 W związku z usunięciem komponentu „Zdrowie” z ESF+ należy lepiej określić grupę docelową, do której adresowane są środki przeznaczone na wsparcie w dostępie do ochrony zdrowia „dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji”, precyzując, że chodzi w szczególności o osoby bezdomne, migrantów o nieuregulowanym statusie oraz osoby nie objęte ubezpieczeniem zdrowotnym, a także osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze podatne na zagrożenia. Ponadto należy wyjaśnić, że EFS+ obejmuje swoim zakresem również długoterminową opiekę w odniesieniu do grup w szczególności trudnej sytuacji, biorąc pod uwagę, że po pandemii wiele państw członkowskich prawdopodobnie będzie musiało przemyśleć, zreorganizować i/lub rozwinąć swoje usługi w zakresie opieki długoterminowej.

4.16 Opiekunowie (głównie kobiety) już obecnie świadczą 80 % opieki długoterminowej w Europie, a w wyniku pandemii COVID-19 z dnia na dzień stali się jedynym źródłem wsparcia dla członków swoich rodzin. Pogodzenie pracy z życiem rodzinnym okazało się całkowicie niemożliwe. Opiekunki i opiekunowie musieli zapewnić opiekę i rehabilitację, często bez żadnego przygotowania i bez chwili na odpoczynek podczas obowiązywania ograniczeń w przemieszczaniu się. Tak więc rodziny i opiekunów nieformalnych należy uznać za wyraźną grupę docelową EFS+.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 14 z 15.1.2020, s. 1

⁽¹¹⁾ SPC/2010/10/8 final <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6140&langId=en>.

4.17 Uznając ważną rolę gospodarki społecznej, w tym podmiotów świadczących usługi społeczne, w ramach wymiaru społecznego UE oraz zasadniczą rolę, którą odgrywa ona w czasie kryzysu i w okresie odbudowy, EKES ponawia swój postulat dotyczący tego, by wspieranie działań w zakresie gospodarki społecznej stało się odrębnym celem szczegółowym EFS+. Gospodarka społeczna tworzy wysokiej jakości miejsca pracy, promuje włączenie społeczne m.in. poprzez zapewnianie usług społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych świadczonych w interesie ogólnym, a zarazem przyczynia się do rozwoju demokracji partycypacyjnej i społeczeństwa obywatelskiego. Ponadto sektor gospodarki społecznej, jak również organizacje nienastawione na zysk zapewniające wsparcie i usługi dla ludności wykazały się dużą odpornością i wniosły wkład na łagodzenie skutków kryzysu związanego z COVID-19. Powinno to doprowadzić do wzmocnienia istniejących podmiotów społecznych nienastawionych na zysk oraz do pobudzenia inwestycji dla nowych podmiotów w celu zapewnienia nie tylko wzrostu gospodarczego, lecz również wspólnego dobra i dobrobytu.

4.18 Szeroko zakrojone gromadzenie danych, zwłaszcza osobowych, spowodowało poważne trudności podczas wdrażania projektów. Uczestnicy projektów EFS często nie są brani pod uwagę dla celów finansowania, jeśli nie dostarczyli kompletnych danych. Mimo wysiłków mających uprościć EFS Komisja Europejska nie zmieniła swojej propozycji dotyczącej wskaźników w załącznikach I i II do rozporządzenia w sprawie EFS+. EKES zaleca więc zrezygnowanie z gromadzenia niepotrzebnych danych oraz dostosowanie wymaganych wskaźników do danego programu. Należy również zmniejszyć ilość wskaźników.

4.19 Kilka państw wprowadziło pewne ograniczenia dotyczące uchodźców, osób ubiegających się o azyl i innych migrantów, jeśli chodzi o dostęp do aktywnych środków lub dostęp do wsparcia społecznego. W związku z tym – mimo że EFS+ zawiera cel szczegółowy dotyczący integracji obywateli państw trzecich – EKES wzywa Komisję do dodania nowego motywu wyjaśniającego, że w prawodawstwie unijnym nie ma ograniczeń w dostępie do aktywnych środków lub wsparcia społecznego. Państwa członkowskie mogą jednak ograniczyć ten dostęp za pomocą przepisów krajowych. EKES wzywa państwa członkowskie do powstrzymania się od stosowania ograniczeń, które pogłębiają wykluczenie społeczne migrantów.

4.20 Biorąc pod uwagę konieczność wspierania solidarności europejskiej, poważnie nadszarpniętej podczas obecnego kryzysu, EKES postuluje też istotne zwiększenie puli środków przeznaczonej na projekty, sieci i komponenty transnarodowe. Jest to konieczne do tworzenia przekrojowych sieci wsparcia oraz dla umocnienia poczucia tożsamości europejskiej wśród obywateli różnych państw członkowskich i zwiększenia widoczności unijnego wsparcia finansowego oferowanego obywatelom. Wymogi dotyczące współfinansowania tych transnarodowych sieci i projektów muszą być bardziej elastyczne, biorąc pod uwagę negatywne skutki pandemii COVID-19 dla transnarodowej stabilności pracy i finansów.

Bruksela, dnia 18 września 2020 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
